

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 10. Vtrum voluntas nostra debeat conformari diuinæ voluntati in
volito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Obiectio

Dices, Electio secundum se habet esse morale, vt supra dictum est: ergo intentio non se habet ad illam instar formae tribuentis ei esse morale. Consequentia patet, Quia ideo actus interior se habet ad exteriorem instar formae, quod exterior per se non habeat esse morale: ergo cum electio per se habeat esse morale, non suberit alteri actui tamquam suae formae.

Solutio.

Respondeo, Hac ratione bene probari electionem, vt sit bona vel mala, non necessario considerari vt informatam intentione; tamen non probat, quin possit sic considerari. Ratio est, Quia totum esse electionis pendet ab intentione tamquam à propria causa; vnde ratione istius dependentiae & intrinsecae connexionis censeretur potest vnus numero actus cum intentione: nam vbi est vnus propter vnum, non censetur nisi esse vnus. Itaque intentio, electio, & opus externum sunt vnus numero actus in genere moris.

95
Quomodo
intentio &
electio sint
vnus actus
moraliter.

Aduerte tamen, Non esse hic tantam vnitatem moralem, quanta est in actu interno & externo, vt patet ex supradictis. In actu enim interno & externo est tantum vnus esse morale communicationem actui externo per denominationem extrinsecam: in electione & intentione est duplex esse morale; sed ob dependentiam alterius ab altero censetur vnus; sicut fons & riuus, radix & rami, lux & radij, cognitio causae & effectus censentur vnus.

Tota bonitas
intentionis
semper
redundat
in electionem
& in opus, si
opus sit
capax bonitatis.

Hinc sequitur, Etiam si bonitas electionis & operis, ratione obiecti aut inefficacitatis, non assequatur bonitatem intentionis; tamen totam bonitatem intentionis semper redundare in electionem & in opus: quod tamen intelligendum est, si opus quod eligitur sit capax bonitatis: est enim malitia intentionis sufficiens ad malitiam electionis & operis, & ideo tota malitia intentionis semper redundat in electionem; tamen bonitas intentionis non sufficit ad bonitatem electionis & operis; sed requiritur, vt opus quod eligitur saltem non sit malum; alioqui bonitas intentionis non poterit ei communicari.

96

Tertia Conclusio, Tota bonitas & malitia quam habet intentio ex perfectione graduum, etiam redundat in electionem, & in opus externum. Sequitur ex secunda conclusione.

Electio &
opus externum
eo sunt
meliora,
quod intentio
est vehementior.

Hinc fit vt ceteris paribus electio & opus eo sit melius vel peius, quod intentio fuerit vehementior: vt si ex feruente affectu charitatis des eleemosynam, illa eleemosyna erit melior, quam si ex minori affectu; quia meliore intentione inueniatur.

Aduerte tamen, Non ideo electionem in se ipsa, seu intrinsece esse meliorem vel peiorem; nam fieri potest vt intentio sit valde feruens, & electio sit valde remissa, & quodammodo inuoluntaria: vt cum quis ex magno affectu sanitatis eligit cauterium; vel ex ardenti charitate in Deum eligit martyrium: tamen etiam tunc electio & opus consequens censentur meliora per denominationem extrinsecam; quatenus à perfectione intentione, sub qua veluti sub forma considerantur, procedunt.

97
Quantitas
voluntatis &
operis, non
semper sequitur
quantitatem
intentionis.

Quarta Conclusio, Si perfectio intensiua voluntatis, vel operis externi comparatur ad intentionem, tamquam ad obiectum (vt quando quis vult feruenter amare, dolere, operari, &c.) quantitas voluntatis & operis non semper sequitur

quantitatem intentionis. Hæc conclusio sequitur ex prima. Ratio est, Quia non est in hominis potestate consequi, quidquid optat. Hinc fit, vt non possit tantum mereri, quantum vult mereri.

Dices; voluntas pro facto reputatur, quando opus non est in nostra potestate.

Quandam
voluntatem
reputatur
pro facto.

Respondeo, Hoc in meritis & demeritis verum esse, quando voluntas ex se est efficax operis, & solum extrinsecus impeditur; non autem aliàs.

ARTICVLVS IX.

Vtrum bonitas voluntatis dependeat ex conformitate ad voluntatem Diuinam?

Conclusio est, vt voluntas hominis bona sit, requiritur vt diuina voluntati conformetur. Ratio est, quia bonitas voluntatis pendet ex recto ordine ad summum bonum: atqui hic rectus ordo ad summum bonum est primario in voluntate diuina: ergo omnis alia voluntas est bona ex conformitate cum voluntate diuina. Consequentia probatur; quia id quod est primum in suo genere, est reliquorum mensura.

98
Affirma-
tur.

Notandum est, non esse necessarium vt voluntas nostra in suis motibus internis & externis intendat hanc conformitatem cum voluntate diuina; sed satis est, vt sic omnia velit & peragat, vt in ipso exercitio, consecutione quadam, hæc conformitas resultet.

Quidam
hanc conformitatem
sufficiat.

ARTICVLVS X.

Vtrum voluntas nostra debeat conformari diuinae voluntati in voluto?

Conclusio est, voluntas nostra debet conformari diuinae in voluto formali, non autem in voluto materiali.

99

Notandum est, quatuor modis voluntatem nostram diuinam posse conformari, vt colligitur ex D. Thoma. Primò, In voluto materiali; vt quando idem volumus quod Deus vult; & tunc dicitur conformis materialiter. Secundò, In voluto formali; id est, in ratione volendi; vt quando ob eandem causam volumus, ob quam Deus vult; & tunc dicitur conformis formaliter. Tertio, Secundum rationem causae efficientis & effectus; vt quando volumus id, quod Deus vult nos velle; & tunc dicitur conformis effectiue, vel etiam obiectiue; quia voluntas nostra tunc est obiectum voluntatis diuinæ. Quarto, Secundum rationem principij formalis quo volumus; vt quando volumus aliquid ex affectu vel habitu charitatis in Deum, sicut Deus omnia quæ vult, ex affectu erga suam bonitatem vult. Hæc tamen conformitas reducitur ad formalem. His positis, duo sunt dubia.

Quatuor
plex conformitas
cum voluntate
diuina.

DVBIVM

DUBIUM I.

Quibus modis teneamur voluntatem nostram diuinæ conformare?

100 **R**espondeo & Dico Primò, Quod ad quartum modum attinet, non tenemur secundum eum voluntatem nostram diuinæ conformare. Patet, quia non tenemur omnia velle ex affectu charitatis in Deum (imò neque id necessarium est, vt opera nostra sint meritoria, vt infra ostendemus;) sufficit enim velle ex affectu alicuius virtutis. Est tamen saluberrimum consilium, vt omnia ex illo affectu velimus & agamus, iuxta illud Apostoli i. Corinth. 10. omnia ad gloriam Dei facite.

Quatuor modis Deus vult nos aliquid velle.

Dico Secundò, Quòd verò ad tertium modum attinet, scilicet quando Deus vult nos aliquid velle; notandum est, id posse fieri quatuor modis. Primò; Si velit voluntate consulente; vt quando maius est bonum volitum, quàm eius contrarium. Secundò, Si præcipiente vel prohibente. Tertio, Si prædefiniente: vt si absoluta voluntate, supposità solâ præscientiâ conditionatâ, ante præscientiam operis absolute futuri, decernat vt aliquid faciam, vel consentiam; & idèò voluntatem mouere statuat eo modo; quo seipsum me consenturum: quo modo videtur prædefiniuisse consensum Beatissimæ Virginis in Verbi conceptione; & Apostolorum in sequendo Christum, &c. Quarto, Si velit solum approbando, vt quando minus est bonum volitum, quàm contrarium; vt est matrimonium. His addi potest quintus modus; vt quando vult permittendo: sed hoc non est velle propriè ipsum opus, sed velle non impedire. His positis

101 Si consulens.

Si præcipiens vel prohibens.

Si approbans.

102 Si prædefiniens.

Sententia Medina.

Si Voluntas diuina tantum sit consulens, non tenemur ei conformari; quia ita consulit vt totum relinquat in nostro arbitrio. Si autem sit præcipiens; tenemur ei conformari positiuè, volendo & faciendo, quod præcipit. Si sit prohibens, debemus ei conformari negatiuè; id est, non volendo, aut non faciendo contrarium. Si tantum sit approbans, non tenemur conformari; quia Deus inuult nos facere contrarium.

Sed difficultas est, si voluntas sit prædefiniens; & mihi diuinum decretum innotescat, vtrum teneam illi conformari eliciendo actum prædefinitum?

Medina putat me non teneri, nisi præceptum interueniat. Primò, Quia etsi sciam Prælatum velle vt legam, vel vt prædicem, non teneor, nisi præcipiat: ergo etiam si sciam Deum velle, vt hoc faciam, non tenebor nisi præcipiat. Secundò, Quotiescumque aliquid facio, Deus voluntate beneplaciti vult me illud facere: vt si legam, vult me legere; si comedam, vult me comedere; & tamen non teneor nisi præcipiat: ergo, &c. Hinc infert. Quapropter moderni Theologi serè vniuersi errant, dicentes, quod tenemur velle, quidquid Deus vult nos velle, nisi addat, de voluntate præceptiuâ. Sed in hac responsione Medina videtur peti principium: queritur enim an ex natura rei nascatur obligatio præcepti naturalis ex huiusmodi decreto cognito?

103

Respondeo ergo Primò, In hoc casu me obligari vt non coner in contrarium; hoc enim esset velle irritum reddere absolutum Dei decretum.

Secundò, Si sciam momentum temporis, quo Deus me vult consentire, verius videri me teneri & obligari sponte consentire, vt rectè Occam & Gabriel in 2. dist. vltima.

Probat, Quia teneor tunc non omittere voluntariè consensum (esset enim hoc voluntariè irritum reddere Dei decretum:) ergo teneor elicere consensum. Consequentia patet, quia non omittere consensum; est consentire. Secundò, Si amicus efficaciter aliquid vellet, quod non posset perficere, nisi me cooperante; amicitia postularè vt ei cooperarer: ergo similiter si Deus absolute aliquid velit, quod non possit fieri, nisi me liberè cooperante, teneor cooperari. Tertio, Si voluntas diuina dum vult nos velle, obligat, etiam si non absolute & efficaciter velit fieri, quomodo nõ multò magis censebitur obligare, si absolute velit fieri, & hanc voluntatem significet?

Teneor me conformare voluntati Diuinae actum liberum prædefiniens, si de ea mihi constet.

Ad primam rationem Medina, Respondeo Negando Consequentiam. Si enim Superior absolute vult vt ego aliquid faciam, potest & debet præcipere; alioqui non efficaciter vult: est ergo consilium, non præceptum, illi voluntati se conformare. Deus verò potest absolute & efficaciter velle vt faciam, etiam si nullo præcepto positiuo id præcipiat; quia potest sine tali præcepto mandare executioni, homini ita inspirando, sicut nouit facturum. Itaque si sciam eius absolutam voluntatem; deo me illi conformare illam implendo; cum eius impletio sit necessaria, vt diuinum propositum non frustretur. Adde, si Superior significaret mihi se omnino velle vt faciam; hæc significatio haberet vim præcepti; vt rectè Durandus in 1. dist. 47. q. 2. nisi expressè diceret se nolle obligare: ergo multò magis illa illuminatio, quâ Deus mihi panderet suum decretum, præcepti vim haberet.

104 Soluuntur argumenta Medinae

Ad secundam rationem, Non omne quod fit, Deus vult absolute vt fiat, vt quidam imaginantur; sed multa solum permittit, vel solum sub conditione vult, scilicet si nos velimus. Vnde nullo modo tenemur ea velle.

Dico Tertio, Quod ad secundum modum attinet. Semper tenemur voluntatem nostram conformare diuinæ in aliqua ratione volendi.

105

Vbi nota, Posse distingui varias rationes, propter quas Deus aliquid velit: vt, quia consentaneum naturis rerum; quia consentaneum rationi vel legi æternæ; quia hominibus salutare; quia consentaneum iustitiæ, vel misericordiæ, vel alicui alteri perfectioni diuinæ declarandæ.

Dupliciter autem voluntas nostra potest esse conformis in ratione volendi.

In ratione volendi dupliciter Deo conformamur.

Primò negatiuè. Hoc modo semper debet esse conformis in ratione volendi; quia id quod Deus vult, nunquam potest nobis sub aliqua ratione displicere sub qua illud vult; quamuis sub alia possit displicere. Ratio est; quia causa, cur Deus aliquid velit, semper est ingens bonum; scilicet bonum commune, quod secundum se non potest esse ratio displicendi absque grauissimo peccato; hoc enim nihil esset aliud quàm odisse bonum, quod Deus intendit.

Secundò, positiuè. Hoc modo non necessariò debet esse conformis in omni ratione volendi; sed satis est esse conformem in aliqua ratione, quæ reliquis non repugnet; id est, ratio honesti, vel commodi naturalis.

Dico

106 Non tene-
mar confor-
mari in re
materiali-
ter vultis.

1. Paralip.
13.

Dan. 10.

Dico Quartò, Quòd ad primum modum at-
tinet, certum est Primò, Nos non obligari vt vo-
luntas nostra sit conformis diuine in obiecto ma-
teriali, quando ignoramus quid Deus velit. Pa-
tet exemplis Scripturæ: Dauid enim bona volun-
tate volebat edificare templum Domino, quod
tamen Deus per ipsum nolebat fieri. Paulus vo-
lebat carere stimulo carnis, quo tamen Deus illi
carere nolebat. Idem accidit interdum Beatis. Vt
patet Danielis 10. vbi Angeli Dei, diuinam vo-
luntatem nescientes circa populum Iudaicum,
contraria volebant & petebant; vt multi Patres
& DD. Scholastici explicant.

Hinc sequitur, Quamdiu non constat Deum
absolutè velle aliquod malum, siue nostrum, siue
aliorum (cò quòd fortasè tantum se permisiuè
habeat, vel solum sub conditione velit) posse nos
non solum illud nolle, sed etiam omni conatu
impedire.

107

Secundò, Certum est, etiam si cognita nobis sit
diuina voluntas, sapè tamen posse nos laudabili-
ter contrarium velle.

Probatur Primò, Exemplis Scripturæ. Sciebat
Abraham Deum velle subuertere Sodomam,
& vrbes finitimas; & tamen quantum in se erat,
id nolebat, & rogabat ne fieret. Sciebat Dauid
velle Deum vt infans ex adulterio susceptus mor-
reretur; & tamen vehementer de hoc dolebat.
Sciebat Apostolus Deum velle deferere gentem
Iudaicam; & tamen de hoc ita dolebat, vt
optaret fieri anathema à Christo ne desereretur.
Sciebat Christus Deum velle gentem Iudaicam
& vrbes euertere; & tamen fleuit super eam.
Sciebat Deum velle vt mortem subiret; & tamen
de illa tristatus est grauissimè.

Imò sape
possimus
laudabiliter
contrarium
velle.

Genes. 18.
2. Reg. 12.
Roman. 9.

Luc. 19.

Matth. 26.

108

Eadem res
aliter à
Deo, aliter
ab homine
approbari
aut impro-
bati potest.

Secundò Probatur allata ratione ex D. Au-
gustino Enchiridij cap. 101. Multum interest quid
velle homini, quid Deo congruat, & ad quem finem
suum quisque referat voluntatem, vt aut approbetur,
aut improbetur. Cum enim Deus sit auctor & gu-
bernator vniuersi, congruit illi vt ea procuret,
quæ ad bonum commune vniuersi secundum
modum mensuram & ordinem ab ipso intentum
pertinent; ac proinde vt quamque rem, & rei
dispositionem velit, quatenus ad hunc ordinem
spectat; etiam si alteri rei inde incommodum pro-
ueniat. Sicut Rex qui spectat bonum sui regni,
omnia vult vt ad hoc bonum expediunt; etiam si
aliqui particulares inde damnum ferant. Homini
verò, cui gubernatio sui, & suorum dumtaxat
commissa est, congruit vt velit ea, quæ sibi & suis
sunt còmoda, & incommoda auerfetur. Sic Deus
vult parentem meum mori, quia ita congruit
ordini rerù à se instituto, postulante id naturà vel
culpà: filius dolet de eius morte, eamque cona-
tur impedire, quia vel pietas naturalis, vel com-
modum proprium id postulat. Atqui velle sibi
congruentia, & dolere de contrarijs, non est ma-
lum: ergo &c. Quod confirmatur, tum quia est
talitudo non sit conformis diuinæ voluntati
in obiecto materiali; est tamen aliquo modo
conformis, scilicet effectiue iuxta tertium mo-
dum; quia Deus singulis rebus proprias inclina-
tiones, vt sibi congruentia appeterent, dedit: tum
quia ipse Deus id quod vna ratione vult, altera
ratione non vult; displicet enim illi perditio ho-
minum, quatenus sunt eius creatura; quamuis
placat quatenus sunt peccatores,

Quòd
Dei vna
ratione
vult, alie-
ra ratione
non vult.

Dices Primò, Qui optat vt id non fiat, quod
Deus vult fieri, optat implicite diuinam volunta-
tè non impleri: atqui hoc est impium; fatius enim
esset omnem perire creaturam, quam minimam
Dei voluntatem, vel prædictionem non impleri.
Secundò, Qui conatur impedire id, quod Deus
vult fieri, seipsum Deo opponit, suoque facto si-
gnificat se diuinæ potentia posse obfistere; quod
etiam est impium: ergo, &c.

109
Solutio
obiectioni

Ad primò Respondeo. Ille nullo modo optat
diuinam voluntatem non impleri; non enim cupit
vt diuina voluntas, postquam aliquid absolutè
decreuit, non assequatur intentum; hoc enim esset
impium: sed optat vt tale decretum numquam in
Deo fuerit; vtque malitia humana ei occasionem
non dederit; vel si dederit, vt Deus benignius
in illos consuluerit; quod sine omni iniuria in
Deum, imò ex perfecta charitate optari potest,
vt patet in Apostolo ad Rom. 9. qui grauissimè
dolebat de diuino decreto reiectionis Iudæorum.
Nec obstat quòd hoc decretum fuerit æternum;
quia pendet suo modo ex hominum malitia, quæ
est in tempore.

Quid præ-
dicit optet,
qui optat
diuinam
volunta-
tatem non
impleri.

Ad secundum. Non omnia quæ Deus vult
fieri, vult inuitabili necessitate fieri; sed multa
tantum vult supposita præuisione causarum fe-
cundarum, quæ impediri possunt: neque posita
tali præuisione, semper absoluta voluntate vult,
sed sapè sub conditione, quæ vel industria hu-
mana, vel precibus possit auerti. Quòd si quis
id, quod absolutè decretum esse nouit, conare-
tur impedire, id sanè impium esset; quia id fieri
nequit, nisi ex opinione, quòd diuinum decre-
tum possit frustrari, & ex voluntate illud fru-
strandi. Sicut fecit Herodes, qui putauit se præ-
dictiones diuinas & diuina decreta posse irrita
reddere, impediendo regnum Mesiæ.

110

Impie age-
ret qui ab-
solutè Deo
decretum
vellet im-
pedire.

DVBIVM II.

Vtrum sit laudabile in omnibus idem velle,
quod vult Deus?

Alphonsus Tostatus in cap. 2. Iosue qu. 38.
docet aliquando esse peccatum mortiferum,
si idem obiectum materiale velis, quod Deus
vult: vnde si sciam per reuelatione Deum velle
vt parens occidatur à latrone, nihilominus tamen
sub peccato mortali teneri me parentem defen-
dere. In quam sententiam propendet Victoria, vt
refert Medina; & ipse quoque Medina dicit non
esse laudabile se conformare in huiusmodi. Quod
Probatur Primò, Quia Deus vult vt tu in
peccato mortali existens, careas gratiâ; & vt
parens tuus, quem scit moriturum in peccatis,
damnetur; tu tamen non potes hoc velle: non
enim potes hoc velle vt finem, neque vt modum
ergo, &c.

111

Negar
Tostatus.

Victoria
Medina.

Secundò, Si vides vrbes incendi, homines oc-
cidi, vides esse diuinam voluntatem vt hæc fiant;
tibi tamen hæc non possunt placere; hoc enim
charitati repugnat.

Contrarium tamen est verius; vnde
Respondeo & Dico Primò, Possè nos laudabi-
liter velle id omne, quod Deus vult fieri; siue id
velit voluntate Antecedente, quæ ex ipso dun-
taxat ortum habet; siue voluntate Consequente,
quæ occasionem accipit ex nobis.

112

Possim
velle quia
quid Deus
vult.

M Probatur

1. Machab. 3.
2.

Probatur Primò, Ex Scriptura 1. Machab. 3. Sicut fuerit voluntas in celo, sic fiat. Vbi Iudas euentum belli, & proinde interencionem gentis ad diuinam voluntatem reijcit; præstans interim, quod in se erat. Matth. 6. Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. quem locum generatim de omni voluntate Dei accipiendum esse ostendit Maldonatus: & meritò; quia magnæ perfectionis est optare nõ tantum, vt id fiat quod Deus præcipit, sed etiam vt in omnibus fiat quod Deo est gratissimum. Luca 22. Cùm Dominus precatus esset, vt calix à se transfret, subiecit, Non tamen mea, sed tua voluntas fiat; ostendens quo modo etiam in summa calamitate voluntas nostra diuinæ sit accommodanda.

Quæ vult
Deus, vult
obinstiti-
mæ cau-
sas.

Secundò Probatur, Quia in omnibus quæ Deus vult, habet iustissimas & decentissimas causas, cur velit: ergo ob eandem causas possimus & nos eadem affectu complacentiæ velle. Consequentia patet, quia complacentia honesti, quæ honestum, est laudabilis: atqui hæc est talis: ergo, &c.

Deus &
Beati idem
in omnibus
volunt.

Tertiò, Beati in omnibus idem volunt, quod Deus vult: ergo etiã viatores idem velle possunt. Consequentia probatur, quia viatorum est aspirare ad illam perfectionem & animi tranquillitatem, qua Beati fruuntur.

Dices, Beati norunt rationes in particulari cur Deus singula velit; & ideo hæc illis placere possunt: nos autem rationes illas ignoramus.

Respondet, Etsi illas ignoremus in particulari, tamen in genere, scimus esse honestissimas: quod sufficit, vt possimus nos conformare. Adde, nec Beatos semper scire causas in particulari, cur Deus velit; quia nec semper sciunt, quid velit. Quòd autem ipsi malis non perturbentur, nos autem perturbemur, parum refert; quia conandum est, vt minus perturbemur. Deinde etsi perturbemur, tamẽ cù hoc stare potest, vt id ipsum quod nos perturbat, nobis placeat, etsi sub alia ratione.

113
Sapè tamẽ
teneor dis-
plicentiam
& dolorem
conspicere.

Dico Secundò, Sapè tamen charitas postulat, vt præter hunc affectum, excitemus affectum displicentiæ & doloris; quatenus ea res, quam Deus vult, est nobis vel alijs noxia. Sic debet homo dolere, quòd gratiã Dei careat, & curare vt non careat, &c.

114
Responsio
ad argu-
mentum
Medina.

Ad primum argumentum. Respondet, Possè me velle affectu complacentiæ, vt caream gratiã, quamdiu sum in peccatis; vt damner, si in peccatis moriar: peccatorem enim priuari gratiã, & mo-

rientem in peccatis damnari, est iustum, honestum, laudabile, consentaneum rationibus æternis, Deoque dignum. Itaque sub hac ratione potest mihi & omni affectui bonè ordinato placere: si enim affectui diuino placet, qui per se ordinatissimus est, atque adeò exemplar & regula omnis affectus creati; cur nõ possit etiam placere affectui creato, qui est eius imago? Fateor tamen, eandem rem sub alia ratione mihi debere displicere, cùm etiã Deo sic displiceat. Etsi enim placeat Deo, peccatorẽ quã peccator est, carere gratiã, & damnari; displicet tamen ei, peccatorem quã homo, & imago ipsius est, hæc perpeti, vt insinuat Isaie 1. Heu! consolabor in hostibus meis. Vide D. Hieronymum in istum locum.

Ad confirmationem. Qui vult se carere gratiã, quamdiu est in peccato; potest hoc velle, vel per modum finis, vel per modum medijs: Per modum finis; quia est honestum, ac proinde per se expetendum: itaque est finis, non quidem operantis, sed operis & affectus: Per modum medijs; quia est quiddam vtile ad declarandam Dei iustitiam.

Ad secundum argumentum Respondet, Non omne quod videmus fieri, est volitum à Deo, vt fiat; sed sæpè tantum est permittum in vindictam peccatorum; vnde non est laudabile illud velle, nisi aliundè constet Deum illud velle: sufficit vt placeat nobis, vel certè vt non displiceat diuina prouidentia, & iustitia, quæ ob causas iustissimas hæc permittit; id est, cùm facillè possit, non impedit.

Ad exemplum Abulensis, Respondet: Si mihi constet diuina reuelatione parentem meum à Petro interficiendum, non teneor illum tueri; quia frustra esset ille conatus ad saluandũ eius vitam: possem tamen, nisi constaret Deo id displicere, ad declarandum affectum, quem decet habere filium in parentem. Simili modo excusat Abulensis Rahab, quòd exploratores absconderit, quos alioqui iure naturali, seu gentium debuisset prodere: frustra enim fuisset illa proditio; nam constabat illi diuino decreto urbem debere perire. Vtrum autem potuerit prodere tamquam hostes, vt ibidem docet Abulensis, alia quæstio est. Puto non potuisse; quia sciebat Iudæos diuina auctoritate hæc facere. De quo plura in Tractatu de Bello.

Q V Æ S T I O X X.

De Bonitate & malitia actuum exteriorum.

ARTICVLVS I.

Vtrum bonum & malum prius inueniantur in actu exteriori quam in interiori?

1
Ex fine.

Prima Conclusio. Ratio boni & mali, quam actus exterior habet in ordine ad finem, prius est in actu voluntatis, & ex eo deriuatur ad opus externum. Ratio est, Quia actus voluntatis immediatè & essentialiter tendit in finem (quia

finis est proprium eius obiectum;) opus verò externum, solum per accidens, & mediante actu interno tendit in finem: ergo bonitas & malitia ex fine prius conuenit actui interno quàm externo.

Secunda Conclusio. Bonitas & malitia actus exterioris quam habet ex obiecto & circumstantijs, si consideretur vt est in apprehensione rationis, est prior, quàm bonitas & malitia actus voluntatis. Si verò consideretur vt est in executione operis, est posterior bonitate & malitia voluntatis.

Prior